ELTE | IK

PROGRAMOZÁS

Gyakori programozási minta változatok

Horváth Győző

Ismétlés

Feladatmegoldás lépései

1. Specifikáció
   a) Példa
   b) Bemenet, kimenet
      i. egyszerű adat?
      ii. több különböző? – rekord
      iii. több azonos? – tömb
   c) Előfeltétel
   d) Utófeltétel
2. Algoritmus
   a) Adat → változók
   b) Új halmazok → típusok
   c) Beolvasás
   d) Feldolgozás
      i. támpontok az uf-ben
      ii. végrehajtható spec.
      iii. és, vagy, ->, ∀, ∃
      iv. nevezetes minták
   e) Kiírás
3. Kód

Megfeleltetések

Példa adat	Specifikáció halmaz	Algoritmus típus	Kód type
3	N	Egész	int
-3	Z	Egész	int
3,3	R	Valós	double
igaz	L	Logikai	bool
"alma"	S	Szöveg	string
"a"	K	Karakter	char
{név:"Győző", jegy: 5}	név:S x jegy:N	Rekord	struct
[3, 5, -6, 2]	Z[1..n]	Tömb	int[]

Analóg programozás – visszavezetés

- Visszavezetés
  - Konkrét feladat felírása
  - Összevetés a minta sablonjával
  - Különbségek felírása egy táblázatba
  - Különbségek alkalmazása a sablon algoritmusában
  - → Konkrét feladat algoritmusa

Programozási minták

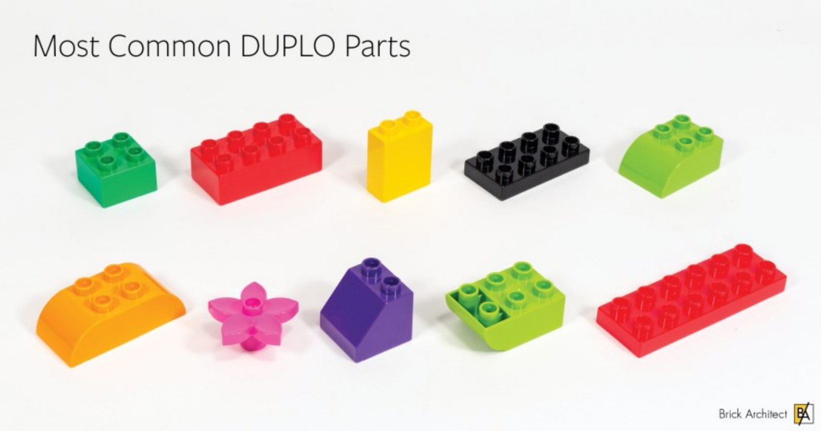

1. Összegzés
2. Megszámolás
3. Maximumkiválasztás
4. Feltételes maximumkeresés

szummás, mindenes feladat
↓
számlálós ciklus

5. Keresés
6. Eldöntés
7. Kiválasztás

létezikes feladat
↓
feltételes ciklus

8. Másolás
9. Kiválogatás

szummás, mindenes feladat
↓
számlálós ciklus

Programozási minták
intervallumon értelmezett függvényekre

Összegzés

i		f(i)
e	→	f(e)
e+1	→	f(e+1)
e+2	→	f(e+2)
…	→	…
u-2	→	f(u-2)
u-1	→	f(u-1)
u	→	f(u)
		=
		s

Megszámolás

i		T(i)	érték
e	→	IGAZ	1
e+1	→	HAMIS	0
e+2	→	HAMIS	0
…	→	…	…
u-2	→	IGAZ	1
u-1	→	IGAZ	1
u	→	HAMIS	0
			=
			db

Maximum kiválasztás

i		f(i)
e	→	f(e)
e+1	→	f(e+1)
e+2	→	f(e+2)
…	→	…
u-2	→	f(u-2)
u-1	→	f(u-1)
u	→	f(u)

maxind, maxért

Feltételes maximumkeresés

i		T(i)	f(i)
e	→	HAMIS	f(e)
e+1	→	IGAZ	f(e+1)
e+2	→	IGAZ	f(e+2)
…	→		…
u-2	→	HAMIS	f(u-2)
u-1	→	IGAZ	f(u-1)
u	→	HAMIS	f(u)

van, maxind, maxért

Programozási minták
intervallumon értelmezett függvényekre

Keresés

i		**T(i)**
e	→	HAMIS
e+1	→	HAMIS
e+2	→	IGAZ
…	→	…
u-2	→	IGAZ
u-1	→	IGAZ
u	→	HAMIS

van, ind

Eldöntés

i		**T(i)**
e	→	HAMIS
e+1	→	HAMIS
e+2	→	IGAZ
…	→	…
u-2	→	IGAZ
u-1	→	IGAZ
u	→	HAMIS

van

Kiválasztás

i		**T(i)**
e	→	HAMIS
e+1	→	HAMIS
e+2	→	IGAZ
…	→	…
u-2	→	IGAZ
u-1	→	IGAZ
u	→	HAMIS

ind

Programozási minták
intervallumon értelmezett függvényekre

Másolás

i			f(i)
e	→	1	f(e)
e+1	→	2	f(e+1)
e+2	→	3	f(e+2)
…	→	…	…
u-2	→	u-e-1	f(u-2)
u-1	→	u-e	f(u-1)
u	→	u-e+1	f(u)

y

Kiválogatás

i		T(i)	f(i)			y
e	→	HAMIS	f(e)		1	f(e+1)
e+1	→	IGAZ	f(e+1)		2	f(e+2)
e+2	→	IGAZ	f(e+2)	db=	3	f(u-1)
…	→		…			
u-2	→	HAMIS	f(u-2)			
u-1	→	IGAZ	f(u-1)			
u	→	HAMIS	f(u)			

db, y

Minimumkiválasztás

Minimumkiválasztás
példa – specifikáció

minimumkiválasztás

Feladat:

Adjuk meg egy adott f:[e..u]→H függvény értékei között a legkisebb elemet!

Specifikáció:

```
Be: e∈Z, u∈Z
Ki: minind∈Z, minért∈H
Ef: e<=u
Uf: minind∈[e..u] és
    ∀i∈[e..u]:(f(minind)<=f(i)) és
    minért=f(minind)
Uf: (minind,minért)=MIN(i=e..u,f(i))
```

egyetlen különbség a maximumkiválasztáshoz képest az elnevezések mellett

Minimumkiválasztás
algoritmus – analóg algoritmikus gondolkodással

Algoritmus:

másik reláció használata

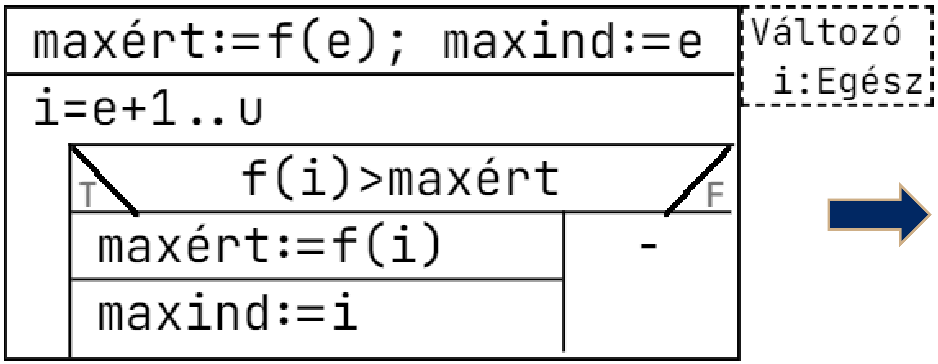

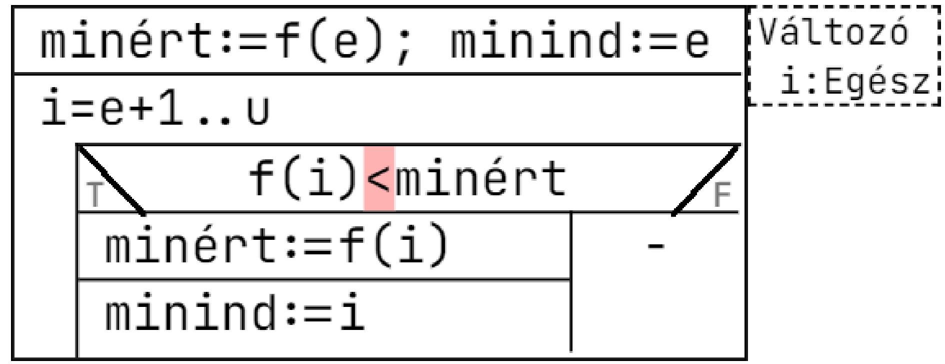

Minimumkiválasztás
algoritmus – visszavezetéssel

Algoritmus:

- ≤ „felüldefíniálása”
- eddig csak azt használtuk ki, hogy ez teljes rendezési reláció
- jelentése nem volt érdekes
- helyettesíthető bármilyen teljes rendezési relációval
- azaz ≤(a,b)=a≥b

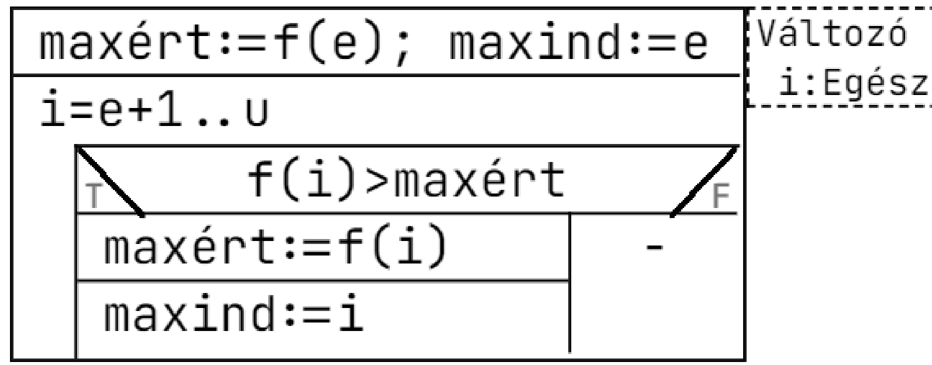

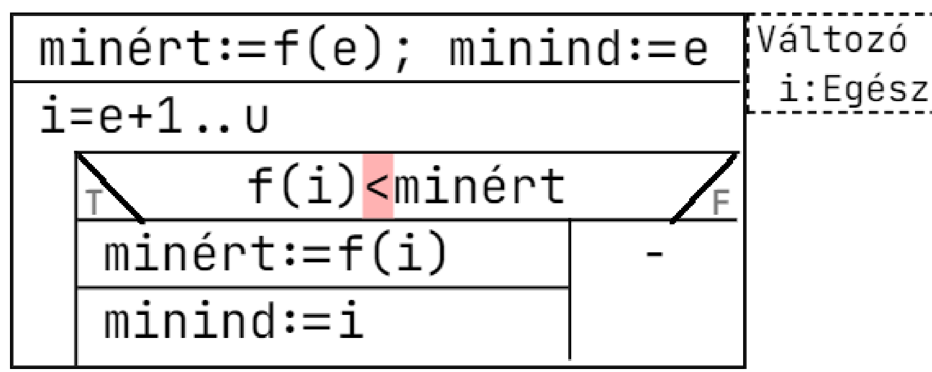

a≤b felírható függvényszerűen: ≤(a,b)
Az operátor jelentését definiálhatjuk felül

Minimumkiválasztás
algoritmus – visszavezetéssel

Algoritmus:

- ötlet: alakítsuk át a feladatot!
- a függvényértékek **ellentettjei** között keressünk maximumot!
- a megtalált maximum a keresett minimum **ellentettje** lesz

Maximumkiválasztás

```
Be: e∈Z, u∈Z
Ki: maxind∈Z, maxért∈H
Ef: e<=u
Uf: (maxind,maxért)=
                    MAX(i=e..u,f(i))
```

Minimumkiválasztás

```
Be: e∈Z, u∈Z
Ki: minind∈Z, minért∈H
Ef: e<=u
Uf: (minind,-minért)=
                    MAX(i=e..u,-f(i))
```

ötlet!

Visszavezetés:

maxind, maxért	~	minind, -minért
f(i)	~	-f(i)

Minimumkiválasztás algoritmus – visszavezetéssel

```
maxind,maxért  ~  minind,-minért
f(i)           ~  -f(i)
```

Algoritmus:

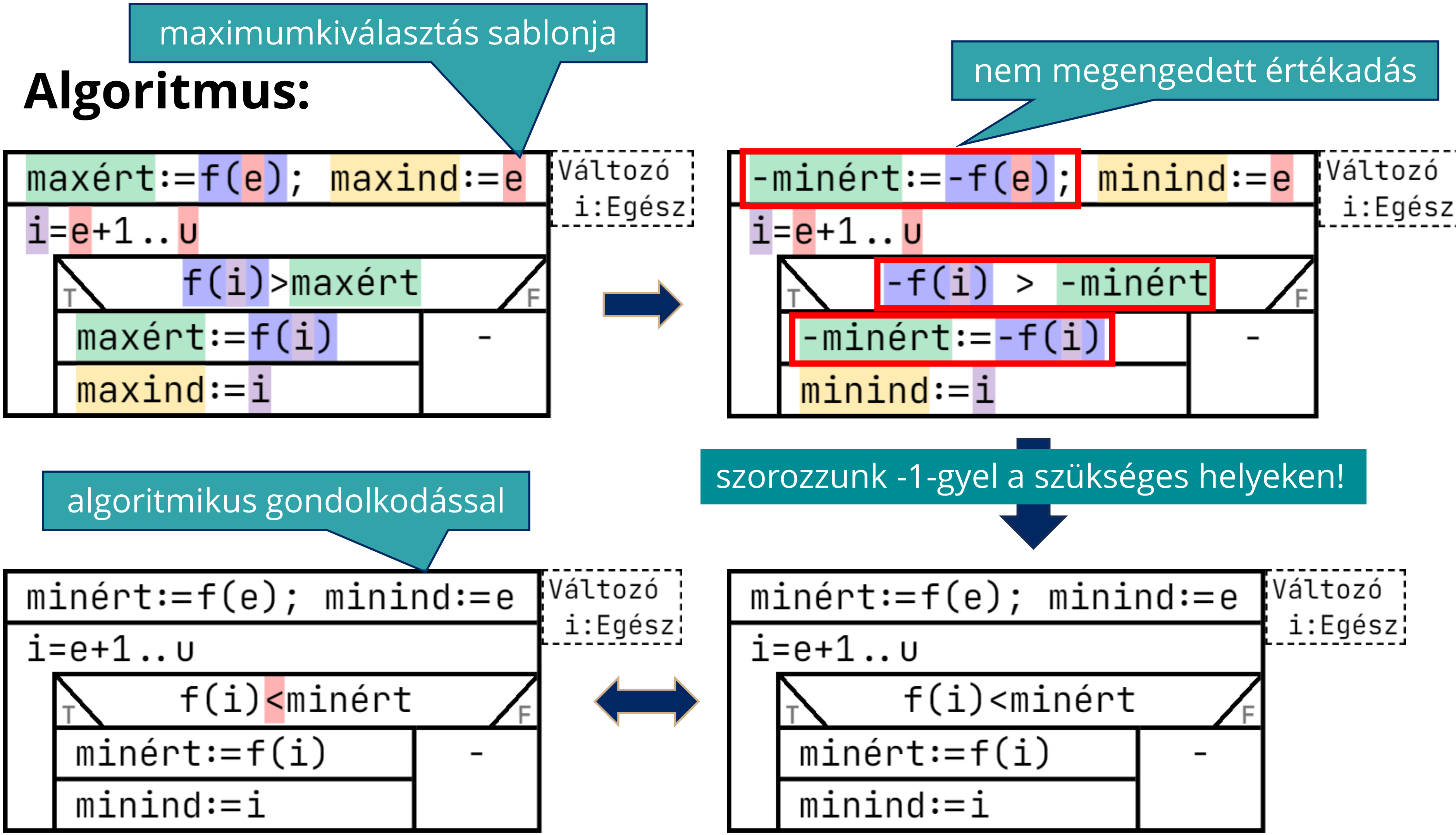

Minimumkiválasztás
sablon

Feladat

Adott az egész számok egy [e..u] intervalluma és egy f:[e..u]→H függvény. A H halmaz elemein értelmezett egy teljes rendezési reláció. Határozzuk meg, hogy az f függvény hol veszi fel az [e..u] nem üres intervallumon a legkisebb értéket, és mondjuk meg, mekkora ez a minimális érték!

Specifikáció

```
Be: e∈Z, u∈Z
Ki: minind∈Z, minért∈H
Ef: e<=u
Uf: minind∈[e..u] és
    ∀i∈[e..u]:(f(minind)<=f(i)) és
    minért=f(minind)
```

Rövidítve:

```
Uf: (minind,minért)=MIN(i=e..u,f(i))
```

Algoritmus

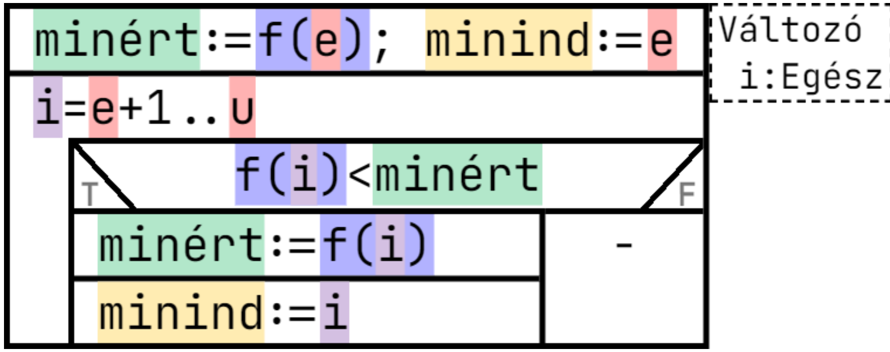

Hátulról keresés

Hátulról keresés
példa

Feladat:

Keressük meg a legutolsó T tulajdonságú elemet!

Specifikáció:

```
Be: e∈Z, u∈Z
Ki: van∈L, ind∈Z
Ef: -
Uf: van=∃i∈[e..u]:(T(i)) és
    van->(ind∈[e..u] és T(ind) és
          ∀i∈[ind+1..u]:(nem T(i)))
```

vö. az elölről keresésnél: [e..ind-1]

Hátulról keresés
algoritmus – algoritmikus gondolkodással

Algoritmus:

induljunk hátulról, lépegessünk előre, amíg az intervallumon belül vagyunk és nem találtunk T tulajdonságú elemet

```
ind:=e
ind≤u és nem T(ind)
    ind:=ind+1
van:=ind≤u
```

```
ind:=u
ind≥e és nem T(ind)
    ind:=ind-1
van:=ind≥e
```

Hátulról keresés
algoritmus – visszavezetéssel

Algoritmus:

- ötlet: alakítsuk át a feladatot!
- az [e..u] intervallumot tükrözzük az origóra, és az így kapott **[-u..-e] intervallumban keressük** az elsőt adott tulajdonságú elemet
- a talált ind helyett a **–ind lesz az eredmény**

Elölről keresés sablonja

```
Be: e∈Z, u∈Z
Ki: van∈L, ind∈Z
Ef: -
Uf: (van,ind)=KERES(i=e..u,T(i))
```

Hátulról keresés

```
Be: e∈Z, u∈Z
Ki: van∈L, ind∈Z
Ef: -
Uf: (van,-ind)=KERES(i=-u..-e,T(-i))
```

ötlet!

Visszavezetés:

ind	~	-ind
e..u	~	-u..-e
T(i)	~	T(-i)

Hátulról keresés
algoritmus – visszavezetéssel

keresés sablonja

```
ind:=e
ind≤u és nem T(ind)
    ind:=ind+1
van:=ind≤u
```

e..u ~ -u..-e

```
ind:=-u
ind≤-e és nem T(ind)
    ind:=ind+1
van:=ind≤-e
```

ind ~ -ind
T(i) ~ T(-i)

nem megengedett értékadás

```
-ind:=-u
-ind≤-e és nem T(ind)
    -ind:=-ind+1
van:=-ind≤-e
```

ind ~ -ind
e..u ~ -u..-e
T(i) ~ T(-i)

szorozzunk -1-gyel a szükséges helyeken!

```
ind:=u
ind≥e és nem T(ind)
    ind:=ind-1
van:=ind≥e
```

algoritmikus gondolkodással

```
ind:=u
ind≥e és nem T(ind)
    ind:=ind-1
van:=ind≥e
```

Mind eldöntés

Mind eldöntés
példa

Feladat:

Adjuk meg, hogy egy [e..u] intervallum minden eleme rendelkezik-e egy adott T tulajdonsággal!

Specifikáció:

```
Be: e∈Z, u∈Z
Ki: mind∈L
Ef: -
Uf: mind=∀i∈[e..u]:(T(i))
```

eldöntésben: ∃i∈[e..u]:(T(i))

Rövidítve:

Uf: mind=**MIND**(i=e..u,T(i))

Mind eldöntés
algoritmus – algoritmikus gondolkodással

Algoritmus:

Addig lépkedjünk előre, amíg jót találunk. Ha lelépünk az intervallumról, akkor mindegyik jó volt.

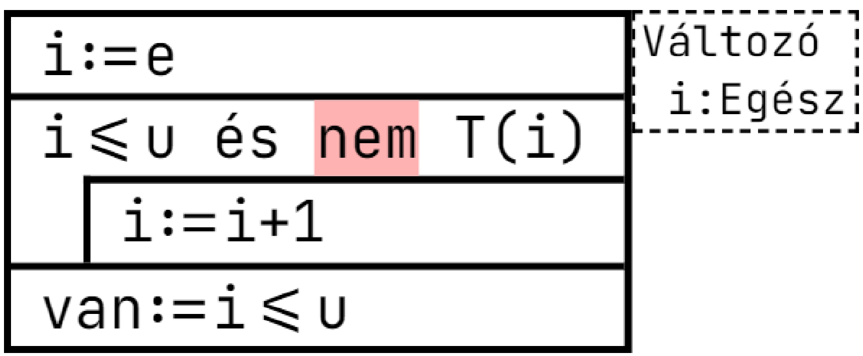

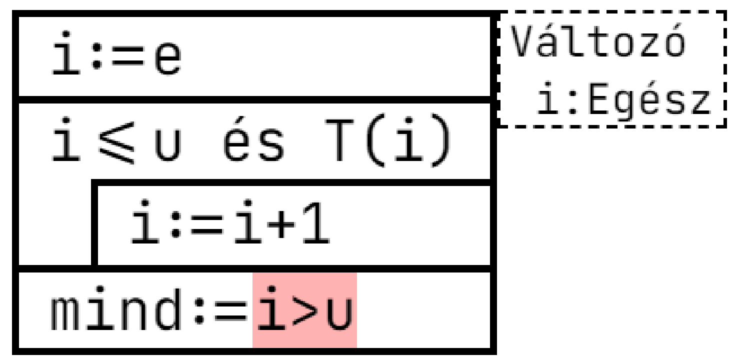

Mind eldöntés
algoritmus – visszavezetéssel

Algoritmus:

- ötlet: alakítsuk át a feladatot!
- **van-e** olyan elem, ami **nem rendelkezik a T tulajdonsággal**?
- a **válasz negáltja** lesz a keresett eredmény

Van-e olyan?

```
Be: e∈Z, u∈Z
Ki: van∈L
Ef: -
Uf: van=VAN(i=e..u,T(i))
```

Mind olyan-e?

```
Be: e∈Z, u∈Z
Ki: mind∈L
Ef: -
Uf: mind=nem VAN(i=e..u,nem T(i))
Uf: nem mind=VAN(i=e..u,nem T(i))
```

ötlet!

Visszavezetés:

```
van     ~   nem mind
T(i)    ~   nem T(i)
```

Mind eldöntés
algoritmus – visszavezetéssel

van	~	nem mind
T(i)	~	nem T(i)

eldöntés sablonja

```
i:=e
i≤u és nem T(i)
    i:=i+1
van:=i≤u
```

Változó
i:Egész

```
i:=e
i≤u és nem nem T(i)
    i:=i+1
nem mind:=i≤u
```

Változó
i:Egész

nem megengedett értékadás

negálunk a szükséges helyeken

algoritmikus gondolkodással

```
i:=e
i≤u és T(i)
    i:=i+1
mind:=i>u
```

Változó
i:Egész

```
i:=e
i≤u és T(i)
    i:=i+1
mind:=i>u
```

Változó
i:Egész

Mind eldöntés (vagy optimista eldöntés) sablon

Feladat

Adott az egész számok egy [e..u] intervalluma és egy T:[e..u]→Logikai feltétel. Határozzuk meg, hogy az [e..u] intervallumnak mindegyik eleme olyan-e, amely kielégíti a T feltételt!

Specifikáció

```
Be: e∈Z, u∈Z
Ki: mind∈L
Ef: -
Uf: mind=∀i∈[e..u]:(T(i))
```

Rövidítve:

```
Uf: mind=MIND(i=e..u,T(i))
```

Algoritmus

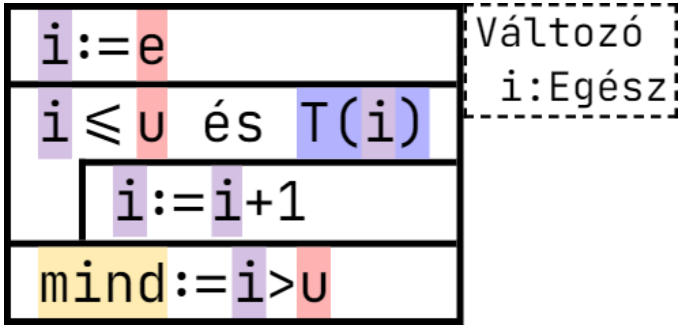

Kiegészítés:
futóindex mint sablonrész

Példa – legmelegebb vasárnap
visszavezetés

Hétfői naptól kezdve mértük a déli hőmérsékletet.
Add meg a legmelegebb vasárnapot!

Feladatsablon

Be: e∈Z, u∈Z

Ki: maxind∈Z, maxért∈H

Ef: e<=u

Uf: (maxind,maxért)=
MAX(i=e..u,f(i))

Legmelegebb vasárnap

Be: n∈N, hőm∈R[1..n]

Ki: lmv∈N, mh∈R

Ef: n>=7

Uf: (lmv,mh)=
MAX(v=1..n div 7,hőm[v*7])

Visszavezetés:

maxind,maxért	~	lmv,mh
i	~	v
e..u	~	1..n div 7
f(i)	~	hőm[v*7]

Algoritmus:

```
maxért:=f(e); maxind:=e
i=e+1..u
  f(i)>maxért
  T                    F
  maxért:=f(i)       | -
  maxind:=i          |
```

Változó
i:Egész

```
mh:=hőm[1*7]; lmv:=1
v=1+1..n div 7
  hőm[v*7]>mh
  T                    F
  mh:=hőm[v*7]       | -
  lmv:=v             |
```

Vá
i

	i	hőm
	1	23,3
	2	20,1
	3	
	4	
	5	
	6	
e	7	23,3
	8	
	9	
	10	
	11	
	12	
	13	
e+1	14	12,7
	15	
	16	
	17	
	18	
	19	
	20	
e+2	21	25,6
	22	
	23	

Összefoglalás

Programozási minták

1. Összegzés
2. Megszámolás
3. Maximumkiválasztás
    a. Minimumkiválasztás
4. Feltételes maximumkeresés
5. Keresés
6. Eldöntés
    a. Mind eldöntés
7. Kiválasztás
8. Másolás
9. Kiválogatás
    a. Értékek